

**SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ
SIVATAL ÉS NYOMDA**

**Uj-Kelet, St. Baron
1. Pp., (Brassai-utca) 10**

**Telefon: Szerkesztőség
és Kiadói Iroda — 977
No. N. Sz. — 558**

**Kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza**

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában

Egész évre — — 750
Félévre — — 380
Negyedévre — — 200
Egy hónapra — — 70
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 3 lej
Bukarestben — 3.50

Csehszlovákiában

Egy hónapra — 25 ck
Egy szám — 1.50 ck

1924 június 11 Szerda

Ciuj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 127. szám

5684. Sziván 9

Szalámi és bankkamat

Szomorú statisztika összeállítása folyik mostanában Kolozsváron. Az ipari főfelügyelőség állítja össze azokat az adatokat, amelyek a mai gazdasági helyzetünket fogják beszédes számokkal bemutatni. Az egyes vállalatok jelentést tartoznak tenni helyzetükről, termelési képességükről, hiteligenyükről, adósaikról stb. Ha fel is tételizzük, hogy bizonyos kereskedelmi diszkréció köti is az iparvállalatokat, bizonyos, hogy azok az adatok, amelyek így tudomásra jutnak, a maguk lecsökkentett mértékében is éppen elegendő lehetőséget fognak nyújtani a mai helyzet megvilágítására.

Ime egy adat: egy ipari vállalat, részvénytársaság, melynek alaptőkéje négy és félmillió lej, egyetlen egy év alatt csak bankkamatban három és félmillió lejt fizetett ki. Nem nevezük meg a bankot, hiszen szinte bármelyik intézetre vonatkozhat ez az adat. Három és félmillió évi kamatot fizetett ki egy négy és félmillió alaptőkéjű részvénytársaság, ami annyit jelent, hogy az évi termelésében három és félmillió kamat az az összeg, mely az általa termelt ipari cikk árában kifejezésre kell jusson. Egy szálmagyarról van szó, amely természetesen megcsinálta maga szálmagyárnak kalkulációját. És amikor a kalkulációt csinálta, bele kellett vennie, hogy az évi termelésének ára három és félmillióval kell több legyen, mint a különbeni ár.

Egész bizonyos, hogy ez a három és félmillió kamat aránylag nem is egy olyan nagy töke után számítható. Talán ha tudnók annak az összegnek a nagyságát, amelyet ez a bizonyos szálmagyár igénybe vett, akkor meg is döbbenénk az aránytalanságon. Bizonyos az is, hogy itt nem szokásos pénzügyi műveletekről van szó, hanem arról a bizonyos háború utáni bankrészesedésről, amikor a pénzintézet az általa nyújtott kölcsön után nem is annyira kamatot, mint inkább haszonrészesedést számít. Természetesen ez a haszonrészesedés nem jelenti az üzleti rizikónak is ugyanolyan arányban való vállalását.

El se tudnánk képzelni egészségtelebbséggel megnyilatkozást, mint ennek a bankérdekelt-ség körében álló szálmagyárnak két számadatát. A szálmá az elsőrendű szükségleti cikkek közé számít, ha talán manapság kissé fényűzés számba is megy. Hogy miért megy fényűzés számba? — az most valóban megérthetjük. Mert egy évben három és félmillió kamatot kell fizetni. Így azután nem csoda, hogy ez a népszerű közszükségleti cikk, amelyet azelőtt a szegényebb néposztályok is megszerezhettek maguknak, ma ritka, gazdagok számára való csemege. De nemcsak a szálmával van így és nemcsak a szálmagyárra vonatkozik ez a kis megállapítás, de általánosságban áll az, hogy az ipari vállalatok nemcsak a normális termelési tényezőket tartoznak bevonni számláikba, de igen súlyos mértékben azt a kamatlábat is, amely nem egyszer kél versenyre a termelési költségekkel. Más szóval nemcsak a szálmá drága, de épp olyan drága maga a pénz is, sőt valamennyi szükségleti cikk között: ez a legdrágább. Tehát megint ott vagyunk a régi dalnál.

A gazdasági válságnak a kulcsa tehát a pénzkrisis, ha ez megoldást nyer, akkor ipari életünknek annyi sok problémája zsugorodik össze a maga különbeni jelentőségtelenségére. A pénzkrisis megoldása körül évek óta tart a harc, melynek két belső irányítója van. Az egyik az infláció feltétlen szükségessége, a második a külföldi kölcsön ügye. Az újabb bankjegykibocsátás ellen a pénzügyminiszter fanatizmusa a gát. Fanatizmus, vagy csökkönység? ki tudná megmondani. Tény az, hogy ma már nem is vita kérdés, hogy a mai gazdasági válságból csak a pénzébőség tudna kivezetni bennünket. A külföld legnagyobb gazdasági válságaiban

is döntő tényező volt a tökébőség. A gazdasági konszolidáció világtörténelmi példája: Ausztria is úgy tudta gazdasági stabilitását biztosítani, hogy egy pillanattal sem engedte iparát tökébősséggel megkötni. Ahol van pénz, ott van munka, ott van termelés és ha látszólag „nagy is a drágaság”, mert az árak borribilis számokban jutnak kifejezésre, végeredményében a társadalom minden osztálya megtalálja a maga boldogulását, mert a munkás, a tisztviselő hasonlóan nagy

számjegyben kapja a bérét, fizetését és az egész gazdasági élet harmónikus egységbe kerül a nagy számjegyek kifejezésében is. Mi viszont kis számjegyek mellett — nyomorgunk.

A másik kérdés: a külföldi kölcsön ügye. Ennek problémájával már sokat foglalkoztunk és ha áll az, hogy a külföldi kölcsön a belső konszolidációt segitene elő, áll ennek fordítottja is: a külföldi kölcsön feltétele: a belső konszolidáció.

Herriot nyilatkozik az Uj Keletnek

Páris a politikai aktivitás útján. A május 11-én üffjászületett francia nemzet. Herriot egy uton akar haladni a szocialistákkal. A francia többség béke-programja

A nagy francia átalakulás előestéjén az Uj Kelet kiküldte egyik munkatársát, aki cikksorozatban fog beszámolni a francia belpolitikai élet most vajudó problémáiról, valamint a párisi közgazdasági és sportélet fontos mozzanatairól. Első cikkét: Franciaországnak a mai napokban legtöbbit említett politikai vezéralakjával, Herriot-val folytatott beszélgetését, itt adjuk:

(Páris, június 4. Az Uj Kelet kiküldött munkatársától.) Hetek óta lázasan nyugtalan napokat él át a párisi utca. A francia metropolisz politikai géppontjainak, a törvényhozás két házának, az elnöki palotának, a különböző pártkluboknak végsőkig feszített politikai szennvedélye áttörte a közvélemény közöny-korlátját és már ott hömpölyög a bulvárdokon, a járókelő polgárok, munkások között, de befurakodott a hotelek, penziók és nyárs-polgári lakások szalonjaiba is, ahonnan jó hosszú időre kiszorította az irodalmi és művészeti problémák termékeny és terméketlen vitáit.

Egész Páris politikál. A párisi tömeg négy év óta most érett meg igazán a politikai aktivitásra. A máskor kedélyes és önmagában nyugodt harmóniában élő francia polgár álmát a Ruhr-megszállásnak a kérdése nyugtalanítja, az utcákon vitatkozó csoportok az érvek és ellenérvek hatalmas légióit indítják harcra és látszik, hogy nemcsak l'art pour l'art a vitáért öntik a szót, de önmagukat szeretnék meggyőzni és megnyugtanni.

— Agitur salus rei publicae — a köztársaság jóléte forog kockán, idézi Cicerót naponta százszor is egyik hoteltársam, aki egyébként művezető egy elektrotechnikai gyárban és szentül meg van győződve arról, hogy Poincaré az egyetlen ember, aki Franciaországot megtarthatja a jólét útján.

A sorsdöntő kérdés

— Vient ou ne vient pas? — ezzel fogad minden este, amikor hazaérek. Természetesen Herriot-ról van szó és ez a „jön, vagy nem jön” ma a legdivatosabb „lenni, vagy nem lenni” egész Párisban. De még ennél is fontosabb a „megy, vagy nem megy” kérdése, amely **Millerandra vonatkozik** s amely ugyezólván a tengelye az egész francia válságnak. Addig semmiféle kibontakozás el nem képzelhető, amíg a köztársasági elnök személyének kérdése el nem dől. Jellemző erre a baloldaliak vezető orgánáinak, a „Quotidien”-nek mai vezércikke, amelynek címe: „Az egyik oldalon Millerand, a másik oldalon a nép”. A cikket Pierre Bertrand írta, aki kifejti, hogy az egész többségi közvélemény Millerand távozását követeli. A győztes baloldal, élén Herriot-val ezt tekinti a nagy átalakulás első kardinális feltételének.

A különböző ajánlólevelek tekervényes útján keresztül tegnap a szocialradikálisok klubjában szemtől szemben ültem Herriot-val, akinek nyilatkozatait ma az egész világ közvéleménye feszült érdeklődéssel lesi. Az első impresszió egy kis csalódást váltott ki belőlem. Sűrű, bezontos fekete fej, nagy boltozatos homloka, kékesbe játszó szelid szemei, nyugodt gesztusai inkább valami akadémiai tudósra vallanak, mint realpolitikusra.

Beszélgetés a jövő politikásával

Az első néhány szó után rögtön megváltozik az impresszióm. Herriot szisztematikus, rendszeres, a problémákat egész a gyökeréig meglátó intellektus

tuálítása bizonyosságot tesz arról, hogy a miniszterelnöki szék legkomolyabb aspiránsa egyike azoknak, akik legjobban ismerik Európa mai válságának okait és a bajok orvosságát is.

Amikor elmondom, hogy egy erdélyi zsidó lapot képviselek, előbb ő kérdez néhány szóval a romániai és erdélyi viszonyokról, különösen a zsidókérdésről. Észrevételeimet figyelmesen hallgatja végig, de semmi megjegyzést sem tesz rá. Azután lassan, megfontoltan nyilatkozatába kezd:

— A május tizenegyedik választások — mondotta — eléggé világosan mutatják, hogy a francia nép megelégette a kardcsörtető bel- és külpolitikát és komoly, őszinte demokráciára épített új politikát kíván. Legfontosabb belpolitikai feladatunk: a köztársaság megerősítése. Ezt a célt pedig szerintem csak szocialis reformok útján érhetjük el, mert az ország belső nyugalmának legfontosabb kelléke a megelégedettség. Amikor az országban egy nagyon fontos feladatunk, aminek elvégzése legelsőbbrendű kötelességünk: **megteremteni az igazi békét.**

Igazi békét akarunk

— Igen, — hangsúlyozta Herriot — mindenekelőtt az igazi békét akarjuk megteremteni. **Nemcsak Nyugat- és Középeurópa szanálásának problémája fekszik a szívünkön, de az összes európai nyitott kérdésekkel, főképen a keleteurópa i kis államok problémájával is foglalkozni akar az új francia kormány, mert az a meggyőződésünk, hogy az európai béke nem egyes államok elszigetelt ügye, hanem valamennyi európai állam közös problémája.** Pártunk jól ismeri a keleti államok életének minden egyes megnyilvánulását és jól tudjuk, melyek azok az áramlatok, amelyeknek az igazi béke érdekében meg kell szünnök, de ezekről a kérdésekről nem kívánok nyilatkozni mindaddig, amíg nem oldjuk meg saját belső problémáinkat.

— Egészen természetes, hogy a radikálisok és a szocialisták, habár külön-külön vívták meg a választási harcukat, a két párt programjának közös pontjaiért együtt akarnak és együtt fognak dolgozni. Együtt indulunk a szocialistákkal a harcra és együtt is akarunk győzni. Hiszem, hogy ennek az együttműködésnek meg is lesz az eredménye és mi tudni fogjuk kötelességünket, mint ahogyan a nép is tudta, amikor bennünket küldött a parlamentbe. Pártom élénk összeköttetést tart fenn a szocialista párttal, én magam pedig levélben fordultam Leon Blumhoz, a szocialista párt titkárához s a velünk való együttműködésre szólítottam fel pártját. Remélem sikerülni fog egy közös platformban megegyezni és akkor semmi sem áll majd győzelmünk útjában.

Az új parlament feladatai

Beszélgetésünk közben Leon Martiert, a radikálisok egyik spirituszrektora nyitott be a szobába és Herriot-ot fontos pártpolitikai értekezletre invitálta.

— Néhány szót szeretnék hallani még a parlament munkájának irányáról és várható eredményeiről — vetettem közbe.

— Nos majd én adom meg önnek a választ, — válaszolt Leon Martier lekötözö szívélvességgel — az elnök urnak sajnos halaszthatatlan dolga van.

— Valószínűnek tartom, — mondotta Martier — hogy az új parlament és az ország élére kerülő új kormány, amelyben mi is részt fogunk venni, sokkal nagyobb és főképpen eredményesebb munkát tud majd végezni, mint Poincaré parlamentje és kormánya. Jósolni nem szeretek, nem is tudok, de azt feltétlenül hiszem, hogy egész sereg olyan problémát fogunk tudni megoldani, amelyek megoldására a régi rezsim nem volt képes.

— Először is feltétlenül megoldjuk a jóvátételi kérdést, mert az európai békét állandóan veszélyezteti a Ruhr-probléma Damokles-kardja.

— A személyi kérdésekben már megállapodásra jutottunk, elsősorban is Millerand elnök távozását követeljük. Millerand nem az a férfi és nem az a politikus, aki ma méltóan reprezentálhatná a május 11-én újjászülött francia nemzetet. Hogy helyébe ki kerül, ma még az idő mélyében rejlik titok.

Hazafelé tartottam, a kapuban hoteltársamba botlottam, aki már várt stersotyp kérdésével:

— Jön, vagy nem jön?

— Jön — feleltem —, legalább én azt hiszem.

Tyrnauer István

Az erdélyi választólisták revízióját követelik a kamarában

Megkezdték a bíróságok szervezetéről szóló javaslat vitáját. A szenátus az elemi oktatás reformját tárgyalja

(Bucuresi-Bukarest, június 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara mai ülésén Frigátor és Anton Jonescu liberális képviselők az ilfov-megyei kisajátítási visszaélésekről beszéltek.

Jonescu Lungu, az országos letépzintár tanácsának tagja kijelenti, hogy ezen intézmény készpénzének a Creditul Industrialnál való elhelyezése és így a készpénzhiány némi orvoslása törvényes alapokon nyugszik.

Bocu Sever kéri a kormányt az erdélyi és bánáti választólisták revíziójára, mert több mint 300.000 román van most megfosztva ettől a jogától.

Madgearu rámutat arra, hogy a pénzügy-miniszter még nem válaszolt arra a kérdésére, kik azok az amerikai pénzcsoportok, amelyek gyarmati feltételek mellett ajánlottak kölcsönt Romániának, ahogyan Bratianu Vintila állította. Ennek már 10 napja, holott a házszabályok szerint 3 napon belül köteles a miniszter felelni. Ezért kéri, hogy sürgős interpellációt terjeszthessen elő ebben a tárgyban, kapcsolatban a lej zuhanásával.

Ezután megkezdődött a bíróságok szervezetéről szóló javaslat vitája.

Antonescu volt liberális, most nemzetipárti képviselő foglalkozik az igazságszolgáltatás nehézségeivel, amelyek elsősorban a pénzügyi helyzettel magyarázhatók. Ennek pedig főoka a kormány, amelynek távoznia kell. A bírák ma csak egyszer esznek napjában és a legnagyobb nyomorban teljesítik a kötelességüket.

Az éjjeli ülésen Antonescu folytatta beszédét és szakaszonként bírálta a javaslatot. Utána Ciurculescu rámutatott arra, hogy ez a javaslat egységesítő helyett rendőri célokat szolgál és a bíróságot a végrehajtó hatalom eszközévé süllyeszti.

A szenátusban folytatták az elemi iskolai reform tárgyalását. Hossu püspök kifejti a görög katolikus iskolák álláspontját és a vallásoktatást a lelkészekre kívánja bízni. Hasznos pedagógiai szempontból foglalkozik az elemi iskolai reformmal, amely nagy haladást jelent. Schullerus a kisebbségek aggodalmait tárja fel a felekezeti iskolákkal tanúsított eljárás miatt, egyúttal köszönetet fejez ki, hogy a vallásoktatást továbbra is meghagyják a lelkészek kezében.

1980 LEI

a legújabb tavaszi férfiöltöny

Katz és Mendel
cégnél Cluj, Főter 10.

Bombát találtak a kolozsvári szigurancán

Merényletet akartak elkövetni a sziguranca ellen?

(Cluj-Kolozsvár, június 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Patria” ma esti száma rejtélyes merénylet tervéről ad hírt. A lap szerint eddig ismeretlen tettesek

bombával fel akarták robbantani a kolozsvári állambiztonsági hivatal épületét

és csak néhány rendőrtiszt éberségének köszönhető, hogy a borzalmas merényletterv kudarcot vallott.

A bombamerénylet tervének részleteiről egyébként a „Patria” a következőket közli:

„A kolozsvári állambiztonsági hivatal ellen merényletet kíséreltek meg, amely ha sikerült volna, több hivatalnok esett volna áldozatul. Néhány nappal ezelőtt az állambiztonsági hivatalnál szolgálatot teljesítő rendőrtisztek, amikor kinyitották a fogda kályhájának ajtaját, észrevették, hogy a kályhában valamilyen papírba csomagolt idegen tárgy van. A titokzatos csomagot kivették a kályhából és amikor felbontották,

egy még fel nem robbant srappelt találtak benne.

Az altisztek nem tulajdonítottak a leletnek nagyobb fontosságot és nem is tettek jelentést az ügyről. A következő napon az állambiztonsági hivatal egyik hivatalnoká benyitott a fogdába, ahol legnagyobb meglepetésére az asztal

Zsidó népszavazás lesz Ruzsinszkóban

Tiltakozás a romániai zsidóüldözések ellen

(Munkács, június 10. Az Uj Kelet munkatársától.) Többször ismertettük azt az elkészített harcot, amely Ruzsinszko zsidóságát két táborra osztotta a központi iroda felállítására körüli harcokban. Spira Lázár munkácsi főrabbinak, aki az önálló iroda tántoríthatatlan híve, most prágai intencióra sikerült azt elérnie, hogy a központi iroda ügyében zsidó népszavazás lesz egész Ruzsinszkóban.

A szenációs döntés a lehető legdemokratikusabb megoldása lesz ennek az áldatlan harcnak. A szavazás után tgyanis egyik párt sem hivatkozhatik többé arra, hogy a zsidóság többségének akarata ellenére történt a központi iroda felállítása. A központi iroda ügyében községenkinti, általános és titkos szavazás lesz, melyben részt vehet minden zsidó, aki fel van véve az országgyűlési képviselőválasztók listájába.

Nagyon érdekes lesz a népszavazás sok tekintetben, de elsősorban azért, mert ez lesz a demokrácia első bevonulása a zsidó vallási életbe, amit már olyan régen forszíroznak a zsidóság haladóbb elemei. A népszavazás aztán véglegesen eldönti, hogy kinek a kezébe jut a

Közös vámterület terve Ausztria és Magyarország között

A népszövetségi főbiztosok javasolják a vámuniót. Londonban lejegyzték a magyar kölcsön háromnegyed részét

(Budapest, június 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A népszövetség genfi ülése elé izgatott érdeklődéssel tekint Magyarország és Ausztria közvéleménye egyaránt. A két gyámság alá helyezett országra igen fontos kérdések szerepelnek a népszövetségi tanácskozás napirendjén. A gyűlésen részt vesz mindkét gyámapa: Zimmermann és Smith főbiztosok és különböző javaslatokat fognak tenni a szanálendő országok jövő berendezkedésére vonatkozólag. Egy budapesti hétfői lap értesülése szerint

a főbiztosok indítványozni fogják, hogy Ausztria és Magyarország szüntessék meg vámhatárait

és szabadítsák fel teljesen a kivitelt és a behozatalt. A bécsi szakkörök véleménye szerint a kétségtelenül szenációs indítványnak kilátása sincs a megvalósulásra.

Bécs, június 10. Smith népszövetségi főbiztos hosszabb nyilatkozatot adott a „Neu Freie Presse”-nek. Kijelentette, hogy immár több mint egy hónapja van Magyarországon és első benyomásait az utólagos tapasztalatok teljesen igazolták. Az egészséges, stabil valuta bevezetése és az államháztartás

tétéjén egy srappelt látott. Kérdőzködésére a rendőrtisztek elmondották, hogy a srappelt a kályhából vették ki, ahol papirokkal volt letakarva. Az egyik rendőrtiszt még azt is elmondotta, hogy

az egyik hivatalnok már többször adott rendeletet arra, hogy a kályhában felgyült papírszemetet égesse el,

ő azonban elhanyagolta ennek a rendeletnek a végrehajtását.

Amint most kiderült, a rendőrtiszt hanyagsága nemcsak a saját maga, de az állambiztonsági hivatal alkalmazottainak az életét is megmentette, mert ha a kályhában tüzet csináltak volna, a srappel felrobbant volna és nemcsak a fogdában tartózkodókat, de a fogda falait szétvetve

a szomszédos szobákban tartózkodó tisztviselőket is megölte volna.

A titokzatos bombalelet ügyében szigorú vizsgálat indult meg annak felderítésére, nem-e merényletet kíséreltek meg elkövetni az állambiztonsági hivatal ellen.

A „Patria” cikkével kapcsolatban munkatársunk ma délután felkereste Vlád inspektort, a kolozsvári állambiztonsági hivatal főnökét, aki nem cáfolta meg a „Patria” cikkét és kijelentette, hogy a vizsgálatot megindította ennek eredményéről holnap nyilatkozatot tehet.

Ruzsinszko zsidósága fölötti hegemonia: Spira Lázár munkácsi főrabbi, vagy pedig Weber pöstyéni főrabbi kezeibe, aszerint, amint az önálló központi iroda, vagy a pozsonyi központi iroda hívei kerülnek többségbe. A népszavazás megejtése elé természetesen óriási érdeklődéssel tekint az egész zsidóság.

Az országos képviselőlet különben Ungvárra június első napjaira gyűlésre hívták össze. Az országos gyűlés a legmelegebb elismerés hangján mondott köszönetet a régi vezetőségnek, amely nagy buzgalommal, csekély anyagi eszközökkel valóban sikeres működést fejtett ki.

A pozsonyi iroda elnöksége a gyűlésen, illetőleg a választáson nem vett részt, hogy ezzel is dokumentálja az itteni ortodox szervezetnek autonómiáját.

Az országos gyűlés többek között elfogadott egy javaslatot a Romániában folyó zsidóüldözések tárgyában. Az elnökség ugyanis érintkezésbe lép a külföldi zsidó szervezetekkel és ezekkel együtt egyenesen a népszövetséghez fog fordulni jogorvoslásért.

Az elnökké megválasztott nagyszőlősi főrabbi működéséhez nagy reményeket fűznek.

egyensúlyának helyreállítása bizonyára szilárd alapra fogják helyezni az országot. A bevételek, amelyek az új kölcsön biztosítására szolgálnak, felülmúlták a becsléseket. A jegyzések előreláthatólag megmaradnak ezen a fokon. A terméskilátások jók és ez a körülmény nagy segítségül fog szolgálni.

A rekonstrukciós program végrehajtása megkezdődött,

az új bank meg van szervezve és működését már június havában megkezdte. Valamennyi állami hivatal és mindama személyiségek akikkel megismerkedett, biztosították törekvései teljes támogatásáról a szanálási terv végrehajtásában.

Budapest, június 10. Popovics, a Magyar Nemzeti Bank elnöke ma visszaérkezett Londonból és kijelentette, hogy utja teljes eredményekkel járt és

sikerült Londonban elhelyezni a magyar kölcsön háromnegyed részét.

Kedvözö megállapodásra vezettek Teleszy római tárgyalásai is. A római pénzpiac a londonival együtt fogja lejegyezni a kötvények zömét, a tenmaradó mennyiséget pedig Zürichben, Párisban és Amszterdamban fogják elhelyezni.

Országos mo
A nagyvárad
fizetést a tanit

(Cluj-Kolozs
sítőjétől.) E l
tuk fel a zsid
egyre aggaszt
nító- és taná
ölt, olyannyira
megállapíthatj
személyzet hiá
kénytelen les
tásáról pedig
sem lehet.

Megnyugv
nagyvárad
meg volt a
ság is, hogy
hitközségeket
zsidó tanítóké
hozza is fog
község a nap
gekhez a köv

„Ort. zsid
marei ort. i
testülete egy
valláshü ort.
generáció kik
képző létesíté

Ezen inté
mely a változ
oly tanítói ne
része az állam
részt módot
láhúséget és
sajátítani ugy
hassuk majda
erkölcsös nev

Az ortodo
az intézmény
régizsidó t
odahagyják
ból — a kul
és nincsenek
akik helyük
kell tehát a
zsidó tanítók
Iskoláink fen
tanítóképző ü

Indíttatva
különösen a
hitközségeke
rekrvs céljáb

Amenyih
megvalósíthat
nak azzal ug
társadalmi ut
együttműköd
gát velünk m

Reméljük
fog vállvetet
készséggel ez
üdvére megv
Ullmann Ab

A nagyvá
juk és őszint
názza. Meg
még abban
zsidó iskoláka
már a tanév
— megnyilna
róla, hogy ne
hirdetnek pá
Azt is tudja
közéiskola t
nyelvet tanu

Nemcsak
erőket képez
meglevőket —
zéség — pá
En pedig
ségek, ha a
élhetést bizto
kell tenni, m
aki az oly ro
föc és így az
céla vezetni,
gondolja, hog
elhetést.

— Nag
detéseket és
Oradea-Mare,
Telefon 8—53

Országos mozgalom a zsidó tanítóképzőért

A nagyváradi ortodox hitközség új akciója. Jobb fizetést a tanítóknak. Nagy a tanító- és tanárihiány

(Cluj Kolozsvár, június 10. Az Új Kelet tudósítójától.) E lap hasábjain számos esetben hívtuk fel a zsidó közvélemény figyelmét arra az egyre aggasztóbb jelenségre, hogy a zsidó tanító- és tanárihiány egyre nagyobb méreteket ölt, olyannyira, hogy kis előrelátással mindenki megállapíthatja, hogy 1—2 év múlva — tanszemélyzet hiányában — a legtöbb zsidó iskola kénytelen lesz kapuit bezárni. Új iskolák nyitására pedig a jelen viszonyok között szó sem lehet.

Meenyugással vesszük tudomásul, hogy a nagyváradi ort. izr. hitközség előjáróságában meg volt a kellő előrelátás, de a kellő bátorság is, hogy erre a súlyos állapotra a testvérhitközségeket figyelmeztesse és egyúttal egy zsidó tanítóképzőintézet felállításának tervéhez hozzá is fogjon. A nagyváradi ort. izr. hitközség a napokban az összes testvérhitközségekhez a következő köriratot küldte:

„Ort. zsidó Testvérhitközségek! Az oradea-marei ort. izr. hitk. előjárósága és képviselő-testülete egyértelműen azt határozta, hogy egy valláshű ort. zsidó szellemben nevelt tanítógeneráció kiképzése céljából *ort. zsidó tanítóképző* létesítése iránt indít országos mozgalmat.

Ezen intézmény csak országos jellegű lehet, mely a változott viszonyok folytán hivatva van oly tanítóit nemzedéket felnevelni, amely egyrésze az állam követelményeinek megfelel, másrészt módot nyújt az intézet neveltségének válásához és zsidó tudást kellő mértékben elsajátítani úgy, hogy nyugodt lélekkel rájuk bízassunk majdan a zsidó ifjuság hitű és vallás-erkölcsös nevelését.

Az ortodox zsidóság eminens érdeke ennek az intézménynek mielőbbi létrehozása, mert a régi zsidó tanferfiak lassanként kidőlnek [és odahagyják — vagy öregségből vagy más okból — a kulturális tevékenység göröngyös terét és *nincsenek megfelelően képzett zsidó tanítók*, akik helyükbe léphetnének. Gondoskodnunk kell tehát a kellő pótlásról, ami csak az ort. zsidó tanítóképző létesítése után történhetik. Iskolánk *fenmaradása*, gyermekeink jövője a *tanítóképző* ügyével áll vagy bukik.

Indítatva érezzük magunkat ennél fogva különösen a nagyobb, számottevőbb Testvérhitközségekhez csatlakozás és hasonírányu törekvés céljából fordulni.

Amennyiben az eszmét szintén üdvösnék és megvalósíthatónak találják, kérjük méltóztassanak azzal úgy hivatalos formában, mint esetleg társadalmi uton is foglalkozni és a célirányos együttműködésre való készségét és hajlandóságát velünk mielőbb közölni.

Reméljük, hogy Isten segítségével sikerülni fog vállvetett odaadó munkával és áldozatkészséggel ezen intézményt az ortodox zsidóság üdvére megvalósítani. Nussbaum Sámuel elnök, Ullmann Abraham főjegyző.“

A nagyváradi akcióit nagyon üdvösnék tartjuk és őszintén kívánjuk, hogy azt siker koronázza. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy még abban az esetben is veszély fenyegeti a zsidó iskolákat, ha a szóbanforgó zsidó tanítóképző már a tanévben — mihez kevés a reményünk — megnyílna. Mert biztos tudomásunk van róla, hogy nagy, városi hűközségek ismételtlen hirdetnek pályázatokat és *nincs jelentkező tanító*. Azt is tudjuk, hogy az egyik erdélyi zsidó középiskola tanári karának magva az *angol nyelvet tanulja, hogy Amerikába vándoroljon*.

Nemcsak arról van tehát szó, hogy *új tanerőket képezzünk ki*, hanem arról is, hogy a *meglevőket* — legalább az utánpótlás megérkezéséig — pályájukon megtartsuk!

En pedig csakis azzal érhetik el a hitközségek, ha a tanszemélyzetnek a *rendes megélhetést* biztosítják. Ezt annál is inkább meg kell tenni, mert ellenkező esetben nem lesz aki az oly rosszul fizetett tanítóit pályára lépni fog és így az *új tanítóképző felállítása sem fog célra vezetni*, mert az ifjuság ma nagyon meggondolja, hogy melyik pálya biztosít jobb megélhetést. F. L.

.....
— Nagyváradon az Új Kelet részére hirdetéseket és előfizetéseket felvesz Blum Zsigmond, Oradea-Mare, Str. Alexandri (Teleki-u.) 4. szám. Telefon 8—53. (Rosenberg Jenő bérkereskedésében.)

Hatálytalanították az amerikai bevándorlási törvényt

Elejét vették a japán-amerikai háborúnak

Washington, június 10. Néhány nap óta riasztó hírek terjedtek el a kontinensen arról, hogy a japán-amerikai konfliktus miatt a két hatalom között háboru tört ki és az ellenséges manőverek a tengeren már meg is kezdődtek.

A hír ebben a formájában nem felelt meg a valóságnak. Nyílt ellenségeskedésre a két állam között nem került sor és a jelek szerint az utolsó pillanatban Amerika koncilians magatartásával végleg elejét is vette a háboru kitörésének.

Az amerikai-japán konfliktus az utóbbi napokban aggasztó méreteket öltött. A tokiói kormány a konfliktus miatt beadta lemondását és átadta helyét az ellenzéki pártokból alakult új kormánynak. Az utolsó pillanatban az amerikai képviselőház és szenátus, hogy elejét vegye a konfliktus háborus kirobbadásának, közvetlenül az ülésszak hosszabb elnapolása előtt hatálytalanította az új bevándorlási törvényt.

A szűkszávu táviratból nem állapítható meg, hogy a hatálytalanítás az egész Johnson Billre, vagy annak csupán Japánra vonatkozó részére terjed ki. Valószínűnek látszik azonban, hogy a hatálytalanítás az egész törvényre vonatkozik.

Pénteken új elnököt választ Franciaország

A kamara nem ismeri el Millerand kormányát. A köztársasági elnök üzenete a kamarához. Puccs készült a parlament ellen?

Páris, június 20. A francia kamara elé a következő rezolúciót terjesztették be, melynek elfogadása biztosítva van:

„A kamara álláspontja szerint annak a minisztériumnak a kinevezése, mely most a parlamentnek bemutatkozik, a nép és a parlament jogainak megtagadása és ezért csak arra alkalmas, hogy a válságot még jobban kiélessítse. Ezért a kamara kijelenti, hogy nem léphet összeköttetésbe az új minisztériummal.

A kamarában Marshal, a szenátusban pedig Rathier igazságügyminiszter olvassa majd fel Millerand üzenetét.

Értesülés szerint Millerand engedett harcias álláspontjából és kezd a lemondás gondolatával megbarátkozni. Biztosra veszik, hogy a kamara állásfoglalása után Millerand lemond, a Marshal-kormány hivatalban marad és péntekre összehívja Versaillesben a nemzetgyűlést a köztársaság új elnökének megválasztására, aki szombaton átveszi hivatalát és valószínűleg Herriot-t bizza meg a kormányalakítással.

(Páris, június 10. Az Új Kelet tudósítójától.)

A több mint négy hete húzódo francia válság a mai nappal elérkezett tetőpontjához. Már a választást követő első napokban nyilvánvaló lett, hogy az új baloldali többség nem elégszik meg a kormányváltással pusztán tényével, hanem gyökeres rendszerváltozást kíván Franciaország kül- és belpolitikájában, aminek azonban ezidőig őrési akadály a köztársasági elnök személye, akinek politikai felfogása szöges ellentétben áll az új többség célkitűzéseivel. A harc tehát elsősorban Millerand ellen irányul, aki kétségbeesett erőfeszítéssel ragaszkodik az elnöki székhez és mindenáron meg akarja akadályozni a reakció teljes letörését. Ennek az erőfeszítésnek tulajdonítható, hogy miután Herriot visszautasította a neki felajánlott kabinetalakítást, azzal a nyilvánvaló megegyéssel, hogy Millerand kezéből nem fogadja azt el, a köztársasági elnök

az új kormány megalakításával Francois Marsalt, a Poincaré-kormány volt pénzügyminiszterét bízta meg,

aki a megbízatást elvállalta és megalakította kormányát. A kormány többi tagjai ugyancsak a nemzeti blokkból, vagyis a parlamenti kisebbségből valók. Hadügyminiszter lett Maginot, belügyminiszter De Selves, közmunkaügy Le Troquer, külügy Lefevre, igazságügy Ratier, tengerészeti Perry, közoktatásügyi Capus.

A kormány már meg is tartotta az első minisztertanácsot Millerand elnökletével, aki felolvasta a kamarához intézendő dekrétumát, amelyet a minisztertanács elfogadott. Ebben az elnök kijelenti, hogy mindig a társadalmi fejlődés és nemzeti egyetértés, valamint a belső és külső béke céljait szolgálta és szem előtt tartotta az alkotmányos előjogokat. Herriot eljárása, hogy visszautasította a választások eredménye alapján neki felajánlott kabinetalakítást, az államfő számára lehetetlenné tette tisztének gyakorlását. Millerand-hangszólója, hogy az elnöki méltóságnak a választások változó eredményeivel megegyezése

rendkívül súlyos és előreláthatatlan következményű precedenst fog teremteni.

Miután ebben a kérdésben nincs joga egyedül dönteni, kéri a parlament két házát, határozzon mielőbb.

Millerandnak ez az üzenete utolsó kísérlet arra, hogy a kamarát engedékenységre bírja. Ez azonban aligha fog megtörténni, mert a kamara vasárnap délutáni ülésén őrési többséggel elhatározta, hogy mindenáron biztosítani fogják a francia nép legutóbb megnyilvánult akarátának tiszteletben tartását. Ez más szóval azt jelenti, hogy

Millerandnak mennie kell.

A köztársasági elnök üzenetét a kamara mai ülése

fogja letárgyalni és így már ma eldől Millerand sorsa.

Ami a kinevezett új kormányt illeti, csak tisztavirágéletű lehet, mert a parlamenti többséggel szemben egy percig sem állhatja meg helyét. Igen valószínű, hogy már a kamara mai döntése után eldől az új kormány sorsa is. Marsalnak tulajdonképpen csak az a feladata, hogy Millerand üzenete alapján a kamarát az elnökkérdésben elfoglalt álláspontja felől megkérdezze.

Párisban egyébként tegnap leirhatatlan izgalmat keltett egy hír, amely szerint

Millerand katonai puccsot tervez

arra az esetre, ha a kamara lemondásra kényszerítené. A legutolsó távirati jelentések szerint a katonai puccs híréből annyi bizonyult igaznak, hogy a párisi helyőrség vidéki csapatokkal erősítették meg. A szociálisták ennek ellenére is nyugalomra intik a népet, míg az anarchisták azzal fenyegetőznek, hogy felvonultatják Páris népét a komolytalan intézkedések elleni tiltakozás jeléül. Nincsen kizárva, hogy Millerand csakugyan el van készülve rá, hogy erőszakkal is megmenti hatalmát.

A „Liberte“ szerint a szenátus megvárja a kamara állásfoglalását és azután csatlakozik hozzá. Millerandnak többsége van ugyan a szenátusban, de a szenátorok aggódnak, hogy abban az esetben, ha Millerand mellett foglalnak állást, az elnök

követelni fogja a kamara feloszlatását.

Ez azonban olyan konfliktushoz vezetne, amit a szenátus okvetlenül el akar kerülni. Beavatott helyen úgy tudják, hogy Millerand, ha a kamara lassavazza, még a mai nap folyamán demissionál és utódja Herriot-t fogja megbízni a kormányalakítással.

Páris, június 10. Reibel képviselő Painleve kamarai elnökhöz a következő interpellációt intézte: — Meg akarom interpellálni azokat a feltételeket illetőleg, amely mellett az új kabinetet megalakították.

Különben a francia parlamentarizmus történetében már fordul elő hasonló helyzet. Ez Mac Mahon idejében volt, aki a kamara hasonló rezolúciója folytán kénytelen volt lemondását benyújtani.

.....
Macdonald négy békepontja

London, június 10. Macdonald szerint európai probléma Anglia és Franciaország által csak a következőképpen vihető dűlőre:

1. Németország hajtsa végre a Dawes-féle javaslatokat.
2. Végrehajtáskor a Ruhr-vidéket katonailag irtítsék ki.
3. Franciaország területi biztonságát a Népszövetség védje meg, garanciaképpen pedig Németország lépjen be a Népszövetségbe.
4. A katonai fegyverkezéseket a Népszövetség ellenőrizi és így elérendő lesz az általános leszerelés.

Nem avatkoznak be az albán forradalomba

Ellentmondó hírek a forradalmárok sikereiről és az olasz előnyomulásról. A román-jugoszláv viszony

(Cluj-Kolozsvár, június 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A váratlanul fellángolt forradalmi mozgalom súlyos komplikációt idézett elő egy csomó dél-európai állam egymáshoz való viszonyában. Tegnap már ugylátszott, hogy Olaszország és Jugoszlávia között emiatt ismét elmérgesedik a helyzet, a mai táviratok azonban optimisztikusabban ítélik meg a helyzetet. Az albán eseményekről itt következnek távirataink:

Róma, június 10. Barri jelentés szerint a felkelők Kavana ellen vonulnak, amelynek el-este minden percben várható. Holnap állítólag megkezdik Tirana körülrészét. Bariban a menekült albán kormányközvegeket, köztük a volt és legutóbbi miniszterelnököket a tüntetők megverték.

A legújabb albániai jelentések szerint a helyzet a kormány javára kedvezően alakul. Tiránában a kormánycsapatok súlyosan megverték a felkelőket. Ezzel szemben más jelentések arról szólnak, hogy a felkelők egész Északalbániát halalmukba kerítették.

Athén, június 10. Olasz csapatok partraszálltak

Albániában és Duraz felé menetelnek. Az olaszok ezen eljárása súlyosbítja a helyzetet, mert valószínű, hogy Jugoszlávia is intervenálni fog.

Róma, június 10. A Stefani-ügynökség hivatalos kommuniké közli, amelyben rámutat arra, hogy az olasz és jugoszláv kormányok kölcsönös eszmecsere után elhatározták, hogy a jelenlegi albániai küzdelemben, amely teljesen belpolitikai jellegű, nem avatkoznak bele, mert nem akarják semmilyen Al-bánia függetlenségét.

Belgrád, június 10. A „Samuprava“ a román-jugoszláv viszonyról írt cikkében megállapítja, hogy voltak bizonyos incidensek a határkiigazítás idején, de ezek csak muló jelenségek voltak és a két nép viszonya azóta a legbarátságosabb. A román-jugoszláv szövetséget egyáltalán nem érintették az olasz-jugoszláv tárgyalások, mert ezek egészen más politikai szférára vonatkoztak. Romániának és Jugoszláviának közös politikát kell folytatniok a Balkán-félszigeten, ahol fenn kell tartaniok a rendet és nyugalmat.

Lucien Wolff bukaresti tárgyalásai

A beszarábiai menekültek ügye. Az antiszemitizmus ellen

(Bucuresti-Bukarest, június 10. Az Uj Kelet munkatársától.) Pár nap óta a zsidó közéletnek egyik ismert vezető embere Lucien Wolf az „Jewish Colonisation Assotiation“ (ICA) megbízásából Bukarestben tartózkodik. Lucien Wolff bukaresti útjának főcélja a beszarábiai zsidó menekültek ügyének rendezése.

A háboru utolsó éveiben, de azután különösen a bolsevik uralom elől igen sok zsidó menekült át a Dnyeszteren Beszarábiába. Különösen nagy az ukrán menekültek száma, akiket Petljura pogromhadserege hajtott ki otthonukból. Az 1919-ik évben Ukrajnában a pogromok áldozatainak száma meghadta a százötvenezeret.

Legalább százezer volt a menekültek száma, közöttük tízezer olyan árva van, kiknek szülei elpusztultak a pogromokban.

A román kormány a népszövetség közbenjárására menedéket nyújtott a pogrom-menekülteknek. A menedékidőt többször meghosszabbították s most e kérdés végleges rendezése előtt áll.

A pogrom-menekültek egyrésze visszatér Oroszországba. Ezek ügyében intervenálni fognak Moszkvában és ha ez eredményes lesz, akkor a repatriálás az orosz-román vegyes biz-

zottság útján a legrövidebb időn belül megtörténik. Azokat pedig, akik nem térnek vissza Oroszországba, részben Palesztinában, nagyobb részben pedig Amerikában telepítik le. Ezek részére a népliga külön „népliga-utlevelet“ ad ki. Az Egyesült-Államok nehézségeket támasztanak a menekültek beutazása ellen, illetve ezeket a kvóta alapján akarja csak július elseje után beengedni.

A román kormány Lucien Wolffnak Duca külügyminiszterrel és Franasovici államtitkárral folytatott tárgyalásai alapján a pogrom-menekülteknek mindaddig menedéket biztosított, míg az Egyesült-Államok ezek részére a vizumot megadja.

Lucien Wolff legutóbb elismerőleg nyilatkozott a román kormányról a menekültek ügyében mutatott előzékenységért. Az ICA kiküldötte a „Board of Deputies“-nek az angol zsidóság politikai szervezetének legutóbbi londoni gyűlésén szóváltette az antiszemita atrocitások ügyét is. Az angol politikai szervezet az új állampolgársági kérdéssel is foglalkozott, de nem foglalt állást, mert előbb ezt a kérdést alaposan meg akarja ismerni. Lucien Wolff hosszabb ideig marad Romániában, hogy ezeket a kérdéseket teljes alaposággal tanulmányozza.

Csütörtökön proklamálják a nemzeti és parasztpárt fuzióját

Nem mondott le Constantinescu miniszter. Három külföldi állam tiltakozott az új bányatörvény nacionalizációs rendelkezései ellen. A kormány csak akkor hagyja el a helyét, ha ő akarja

(Bucuresti-Bukarest, június 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bukarestben vasárnap óriási szenzációt keltett a „Lupta“ különkiadása, amely óriási betűkkel adta hírül, hogy Alex Constantinescu földmívelésügyi miniszter és leg-hűségesebb híve Cipaianu földmívelésügyi államtitkár benyújtották lemondásukat. A hír ebben a formájában, amint rövidesen ki is derült, nem felelt meg a valóságnak, mindössze némi szokott surlódás történt a földmívelésügyi miniszter és a pénzügyminiszter között, amit a túlzóan optimista ellenzéki lap a maga vágyainak megfelelően formált át lemondássá.

„Nem az ellenzékétől függ a kormány megmaradása“

A „Viitorul“ egyébként mai számában kijelenti, hogy a jelenlegi kormány megmaradása vagy átalakítása teljesen független az ellenzék kombinációjától. A jelenlegi kormány maradni fog, mert az országnak belbékére van szüksége a határok biztonságának fentartása érdekében. A Bratianu-kormány, amely bírja a parlament támogatását és a korona bizalmát, a novemberi ülészakban is az ország élén marad és csupán a téli ülészak befejezése után kezd

majd új törvényhozótestület választásának előkészítésére gondolni.

Három állam tiltakozott a bányák nacionalizálása ellen

A „Lupta“ teljesen megbízható forrásból — amely a lap szerint meg nem cáfolható — jelenti, hogy három barátságos hatalom képviselői hivatalosan tiltakoztak a külügyminiszternél a bányatörvénynek a nacionalizálásra és a külföldi tőkés vállalatok szerzett jogaira vonatkozó rendelkezései ellen. Ugyancsak a „Lupta“ közli, hogy az angol tőzsde beszűnteti a lej hivatalos jegyzését, ha a bányatörvényt jelenlegi szövegében fogják meg-szavazni.

A lap felszólítja a kormány hivatalos lapját, válaszoljon, igaz-e, hogy a kormány egyes szövetséges államok képviselőitől ilyen figyelmeztetést kapott vagy sem?

A „Lupta“ fenti híret a „Dimineata“ sietett megcáfolni. A lap kompetens forrásból közli, hogy nincs szó kollektív demarsról, tény azonban, hogy több külföldi követ intervenált és a törvényjavaslat módosítását kérte. E követek is elismerték, hogy a benyújtott javaslat az előzőleg publikált tervezettel szemben lényeges

enyhítéseket tartalmaz az idegen állampolgárok szempontjából. Valószínű, hogy a kormány a külföldi államok indokolt kéréseinek engedve módosítani fogja a javaslatot. A parlament ülészakát egyébként a bányatörvény végleges elintézése végett június 20-án tul meghosszabbítják.

A nemzeti és parasztpárt fuziójának ügye közeledik a végleges megoldáshoz. Az „Adeverul“ jelentése szerint csütörtökön fogják hivatalosan publikálni a nemzeti párt és parasztpárt fuzióját a pártkongresszusok utólagos ratifikálásának kikötésével. Az új párt kormányprogramja és az országhoz intézendő manifesztuma már elkészült és alá van írva. A két párt kongresszusa június 22-én vagy 25-én fog összejúlni.

Bukarest, jun. 10. Ma összehívták a nemzeti párt és a parasztpárt nagybizottságait a fuzió hivatalos proklamálására. A két bizottság ülése csütörtökön délelőtt 10 órakor lesz. A fuziót 10 pontból álló program alapján fogják kimondani. Remény van arra, hogy a takisták, akik ki akartak lépni az új pártból, — köztük Stelian Popescu az „Universul“ igazgatója, Xeni és Camarasescu volt miniszterek meggyónolják a dolgot, megmaradnak a fuzionált pártban. Az új program a három legfontosabb problémát: az osztályharcot, a kisajátítást és a tőkeadót mindkét frakcióra nézve kielégítően igyekszik megoldani.

A szakszervezetek harcot hirdetnek a militarizmus és a reakció ellen

Meghíusult a proletariátus egységbe tömörítése. A bécsi szakszervezeti kongresszus eredménye

(Bécs, június 10. Az Uj Kelet tudósítójától.)

A szakszervezetek Bécsben lezajlott kongresszusának legfontosabb eseménye a háboru és militarizmus elleni kimétele harc bejelentése volt. Sassenbach elnök jelentése után a reakció elleni harc kérdésében élénk vita indult meg, melynek eredményeképpen a rezolúció felhívja a kongresszus résztvevőinek figyelmét a már két év előtt hozott határozatra, mely a háboruk megakadályozása érdekében a fegyver- és municiószállítások megakadályozását teszi feladatává a szakszervezeteknek. A rezolúció kimondja továbbá, hogy a szakszervezeteknek esetleg sztrájk útján is oda kell hatniok, hogy Európa békéje meg ne zavartassék. A szakszervezeteknek kötelessége, hogy a népek egymásrausztása ellen harcoljanak és lerakják egy új népszövetség alapjait. Határozatba ment, hogy a szakszervezeteknek ki kell kényeszeríteniök az egyes államoktól a municiógyártás ellenőrzését. Ezenfelül elő kell készíteniök egy nemzetközi konferenciát, amelyen megtárgyalandó annak a módja, hogyan lehet a magánkézben lévő hadicikkek gyártását az állam kezében koncentrálni. A kongresszus megbízást adott a szakszervezeteknek, hogy az ifju és női munkások között nagy nevelőmunkát kezdjen meg a háboru és militarizmus ellen.

Élénk vita indult meg az oroszokkal való tárgyalások kérdésében is, amelynek során Bramley angol és Grassmann német delegátusok szólaltak fel. Grassmann német delegátus kifejti, hogy a tárgyalások az oroszok magatartása miatt hiúsultak meg. Az amszterdami szakszervezeti kongresszus tudvalevőleg ajánlatot tett az orosz sszakszervezeti központnak, hogy fogadja el az I. G. B. (amszterdami szakszervezeti szövetség) alapszabályait. Oroszország erre nem volt hajlandó. A vörös internacionáléval való egyesülés pedig azért lehetetlen, mert ennek egyik legfőbb programpontja a burzsoázia és az I. G. B. ellen való harc. A proletariátus egységének sine qua nonja pedig éppen az volna, hogy az oroszok töröljék alapszabályaikból az amszterdami szakszervezeti szövetség ellen való harcot. Miután az oroszok erre nem voltak hajlandók, így tárgyalásaik merőben taktikai fogásnak látszottak, minek következtében az egység megteremtése egyelőre lehetetlenné vált.

A kongresszus elhatározta, hogy a nyolcórás munkaidő ügyében nemzetközi mozgalmat indít és a szakszervezetek útján kényeszeríteni fogja minden országban a kormányokat a washingtoni egyezmény ratifikálására. Végül a szeptember huszonegyedikén megtartandó háboruellenes manifesztáció részleteit tárgyalta meg a kongresszus. Ez év szeptember huszonegyedikén a világ egész szervezett munkássága hatalmas békétüntetést fog rendezni.

Sir a gyermeke? Miért nem használ Höfer-gyermekhintőport és Höfer-gyermekkrémet

HIREK

Az Uj Kelet sz. egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Dr. Marton Ernő
 Az Uj Kelet cikkeinek stánumását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
 Előfizetési árak: Egy hónapra 70 lei, negyedévre 20) le felévre 580 lei, egész évre 750 lei.

— **Sövuoti zöldömök** című tárcánk befejező közleményét anyagtorlódás miatt következő számunkban hozzuk.

— **A cseh szenátus nem fejezi ki részvétét Seipel kancellárnak.** A szenátus klubelnöki értekezletén Mayr-Harting német keresztényszocialista szenátor indítványozta, hogy az az elnökség küldjön Bécsbe részvénytáviratot az osztrák kancellár ellen elkövetett merénylet alkalmából. A cseh polgári párti klubelnökök hozzájárultak az indítványhoz, a német és a cseh szociáldemokraták azonban leszavazták a javaslatot.

— **Felfüggesztették az Ügyvédjelöltek Szövetségét.** Néhány hónappal ezelőtt a kolozsvári ügyvédi kamara kebelében megalakult az Ügyvédjelöltek Szövetsége, amely tisztán gazdasági célokat tűzött ki maga elé. Az ügyvédjelöltek szövetségének elnöke, aki máskülönb az ügyvédi kamara dékánja, most súlyos összeütközésbe került az ügyvédjelöltekkel s eza Szövetség feloszlására vezetett. Néhány nappal ezelőtt az ügyvédi kamara elutasította a jelöltek szövetségét, hogy minden héten tartsanak egy konferenciát, amelyen valamelyik jelölt tart felolvasást s ezt azután vita követi. Az első konferenciát holnap kellett volna megtartásuk és első előadónak dr. Gora Izidort jelölték ki. Gora Izidor dr., aki ügyvédi vizsga előtt áll, felment az ügyvédi kamara dékánjához és kérte, hogy engedjék el a felolvasását, mert csak ugy tud elkészülni a kitűzött időre, hogyha az ügyvédi vizsga elől visszalép. A dékán nem fogadta el a jelölt visszalépését, kijelentette, hogy a dolgon már nem lehet változtatni, a kitűzött napon a felolvasást meg kell tartani és a vizsga nem hátrálthatja dr. Gorát annyira, hogy ne készülhetne el a felolvasásra. A jelölt és dékán között lefolyt beszélgetés az ügyvédi kamarán kívül is eljutott és az egyik románnyelvű kolozsvári hetilap az ügyvédi kamarát egy éles cikkben megtámadta. A dékán abban a hiszemben volt, hogy a sajtót dr. Gora informálta és ezért dr. Gorát felfüggesztette, majd mikor a jelöltek tiltakoztak ez ellen, a jelöltek szövetségének működését betiltotta. Az ügyvédjelöltek között ez az eljárás nagy feltűnést keltett és elhatározták, hogy írásban fognak tiltakozni a felfüggesztés ellen.

— **Elkészült a vádirat Moța ellen.** Emlékeztetés még az a merénylet, melyet a felmentéssel végződött fascista-per fővádlottja, Ioan Mota egyik diáktársa ellen elkövetett. A bukaresti ügyészség most készült el a vádiratával, amelyben előre megfontolt szándéku gyilkosság kísérletével vádolja Motát. A vádirat kiemeli, hogy Mota annyira el volt gyűlölettel telve diáktársa, Aurelian Vernicescu ellen, hogy revolverének mind a nyolc golyóját rálötte. Vernicescu sokáig nyomta az ágyat, de végül meggyógyult. A vádirat Vlád Leonida diáktörténésessel vádolja. Mota és büntársa bűnügye az ilfovi törvényszék előtt már legközelebb tárgyalásra kerül.

— **Halálozás.** Szatmárról jelentik: Márkus Jenő, a szatmári Dácia kávéház igazgatója, aki a szatmári zsidóság életében igen értékes működést fejtett ki, tegnap Bikszád-fürdőn, ahová üdülni ment, hirtelen meghalt. Márkus negyvenöt éves volt és hirtelen halála a szatmári zsidóság körében mély részvétet keltett. Temetése impozáns keretek között ma ment végbe. A gyászbeszédet Jordán Sándor dr. főrabbi mondta. A szatmári zsidóság nevében dr. Hunwald Izidor beszélt. Rigó János lutheránus lelkész beszéde után a status quo hitközség sirketjének disztrihelyén helyezték örök nyugalomra Márkus Jenő holttestét. — Súlyos csapás érte Moreno Manót, a gyulafehérvári Ezra elnökét. Huga, Moreno Johanna hosszas szenvedés után tegnap meghalt. Temetése ma volt a város lakosságának óriási részvéte mellett.

— **Junius huszadikán ér véget a tanév.** Bukarestből jelentik: A közoktatásiügyi miniszter elrendelte, hogy a középiskolák tanéve június 20-án befejezést nyerjen. Az abszolváló vizsgákat — mindkét kategóriára nézve — július 6—10 között fogják megtartani.

— **Kihágási eljárás a klinikák igazgatósága ellen a házlebontások miatt.** A Mikó-utcai házak lebontása körül érdekes fordulat állott be. Tudvalevő, hogy a klinikák igazgatósága annak idején kiméletlenül kilakoltatott 122 lakót a lebontott Mikó-utcai házakból, arra való hivatkozással, hogy a lebontott házak helyén nagy építkezést akar foganatosítani. Annál meglepőbb, hogy a klinikák kibővítésére állítólag tervbevevett épületek felépítésére a mérnöki hivatalhoz semmiféle kérés nem érkezett be. Sőt, úgy értesülünk, hogy a klinika igazgatósága financiális okokból teljesen elejtette már az építkezések tervét. A mérnöki hivatal a napokban a városnál jelentést tett, hogy a klinikák igazgatósága a házlebontásokat minden törvényes jogalapon nélkül vitte véghez, mert a lebontásra nem volt engedélye a városi tanácstól. Ennek alapján a városi tanács a klinika igazgatósága ellen **feljelentést adott be a rendőrprefektúrának s kérte a kihágási eljárás megindítását.** Mint megbízható forrásból értesülünk, a **klinikai építkezésekhez a klinikák igazgatóságának semmiféle pénzügyi alapja nem volt** s így a klinikák eljárása a törvények eklatáns megsértése alapján történhetett csak meg.

— **„A gyermeknek meg kell halnia, mert egy zsidótól van.”** Nyitráról jelentik: Borzalmasan végrehajtott gyermekgyilkossági perben hozta meg a nyitri esküdtsek felmentő ítéletét. Az ítélet jogszkörköben élénk feltűnést keltett, mert a tárgyalás folyamán a bűnösség a maga bestiálításában teljesen beigazolódott. A vádirat szerint G. Magda, hogy bűnös viszonyának következményeitől megmeneküljön, összeszövetkezett Galbavy Annával és Kollár Máriával, akikkel megállapodott, hogy az újszülött gyermeket közvetlen a szülés után meggyilkolják. A leány egy egészséges fiugyermeknek adott életet. Kollárné a gyermek megpillantásakor kérélni kezdte a leányt és Galbavyt, hogy a gyereket ne pusztítsák el, mert kár lenne egy olyan szép gyerekért. Kollárné kérései nem vezettek eredményre, mert Galbavytól azt a választ kapta, hogy történiék bármi, „el kell pusztulnia, mert a gyermek zsidótól van”. Kollárné ekkor a gyereket lábánál megfogva felkapta és többször az ágy végéhez ütötte, majd egy párnát olyan erővel szoritott rá, hogy az megtulladt. A tárgyaláson beigazolást nyert, hogy Kollárnét felbujtatták a gyilkosságra. Az esküdtsek a védőbeszéd meghallgatása után ítélethozatalra vonult vissza és rövid tanácskozás után meghozta felmentő ítéletét.

— **Embercsempészt a román határon.** A szatmári állomásparancsnokság május 27-én telefonon értesítette a halmi határőrséget, hogy tudomásuk szerint román mozdonyvezetők teszik lehetővé kommunista agitátoroknak Csehszlovákián való keresztül csempészését. A megtartott vonalvizsgálat tényleg eredménnyel járt, mert az a nap Halmiba beérkezett tehervonatok egyikén egy magát igazolni nem tudó egyént találtak. A vizsgálat befejeztével az egyik hatósági közeg egy fejet látott kikandikálni a mozdony viztartályából. Figyelmeztette társait, akik nagy meglepetéssel egy nyakig vízben álló emberre találtak rá a már meglehetősen átmelegedett viztartályban. Bevallásuk szerint Oroszországból Románián és Csehszlovákián keresztül Bécsbe akartak eljutni. Ugy őket, valamint a mozdonyvezetőt és a fűtőt előzetes letartóztatásba helyezték és megindították ellenük az eljárást.

— **Egy tőzsdebizományostól egymilliárd értékű papírt loptak el.** Budapestről jelentik: Berger Herman tőzsdebizományos Honvéd-utcai irodájából betörők a pénzszekrényt felörve, egymilliárd értékű különféle értékpapírt loptak el. A papírokat a rendőrség Budapesten és Bécsben körözteti. A számsjegyek alapján a megsemmisítő eljárást megindították.

— **Tűz a bukaresti pénzügyminisztériumban.** Vasárnap délután öt órakor tűz ütött ki a pénzügyminisztérium épületének jobbszárnyán, ahol a jövedéki igazgatóság osztályai vannak. A tűz gyorsan elharapózott, mert senkisémet volt az épületben. Azonnal értesítették valamennyi tüzoltóállomást és a tüzoltóságnak hatórai megfeszített munka után sikerült a tüzet lokalizálni, amiben az időközben megeregett eső is segítségükre volt. A vizsgálat megállapította, hogy a kár kétmillió. A tűz oka valószínűleg rövidzárlat, bár nincs kizárva az is, hogy gyújtogatás történt, mert az épület azon szárnyában, ahol a tűz keletkezett, van elhelyezve a minisztérium egész irattára. Ezt azonban megmentették.

— **Kik kaptak utlevelet?** A kolozsvári rendőrprefektúra közli, hogy Kovács András Feleki-ut 17., Cseh Ferenc Ferdinánd király-ut 115., Dr. Ferenc József Minerva-utca 3., Cserey József Honvéd-utca 73., Cserey Mária Virág Honvéd-utca 73., Somogyi Emil Calea Victoriei 86., özv. Szász Rozália Tamás G.-utca 15., Bihácsi Erzsébet Str. Feleacului 32., Pálffy Rozália Victoria-ut 11., Bence Ilona Mucsi Str. Progrescu 3., Pécsi Irén Paris-utca 23., özv. Farkas Rozália Victoria 4., és Pintér Blanka sz. Fischer Minerva-utca 3. szám alatt lakó kolozsvári lakosok utleveletet kaptak, amelyeket a rendőrprefektúrán átvehetnek.

— **Bűnvádi eljárás indul Castiglioni ellen.** Bécsből jelentik: Lederer Agost lovag és a Bondy-fivérek a bécsi kereskedelmi bíróságnál százhuszmillió osztrák koronás pert indítottak Camillo Castiglioni, a bécsi pénzkirály ellen. A legutóbbi tárgyalás folyamán a Bondy-fivérek ügyvédje olyan vádakkal illette Castiglionit, hogy a tárgyalás elnöke a tárgyalást berekesztette és bejelentette, hogy az iratokat átteszi az államügyészséghez a bűnvádi eljárás megindítása céljából.

— **Eljegyzés.** Rosmann Friduskát eljegyezte Hirsch Gyula Odorheiu. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Institoris Annuska Arad és Szombath Károly** Brassó jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Bányarobbanás tizenöt halottal.** Pensylvániában a leomiai bányában gázrobbanás történt. Eddig tizenöt halottja és igen sok súlyos sebesültje van a robbanásnak.

* **Minden irányból közvetlen gyorsvonatok** Pöstyénbe, ahol ismét a régi elite nemzetközi közönség található, mert ma már Pöstyén olcsóbb a világ bármely más fűrdőjénél. Felvilágosítások telefonon is Rózsa-drogéria Cluj, Strada Londrei 21., ahol eredeti pöstyéni iszapkocka is kapható házikurára.

* **Észak- és Délamerikába utazók** kérjenek azonnal prospektust „Cosulich Line”-től Bucuresti, Calea Grivitei 181.

* **Dr. Oprescu Mircea** ezredes állatorvos, a milánói egyetem volt hallgatója az összes állatbetegségeket gyógyítja. Szpecialista kutya- és macskabetegségeken. Rendel naponta d. u. 2—6-ig. Mikes Kelemen-u. 1. Telefon 22.

Kötött harisnya minden szinben 25 lei	NAGY	Flohr- harisnya minden szinben 44 lei
Muszlín- harisnya divat- szinben 58 lei	HARISNYA- VÁSÁR	Cérna- muszlín minden szinben 90 lei
MÉLYEN LE- SZÁLLITOTT ÁRAKKAL		

Selyemfátyol minden színben 125 lei

BLATT

FÖTÉR 13

Divatkeztükben és kötöttárunkban óriási választék!
 A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

In gyen kölcsönkönyvtár Minorita-utca Nr. 5.

Csodahatású gyógyfürdő!

Erdélyi Pöstyén

Bizsa (Büdöspataka) (Szolnokdoboka - m.)
 Biztos gyógyítás csusz, rheuma, köszvény ellen.
 Vasuti megálló, szállodák, étterem (rituális). A
 telepen állandó orvosi felügyelet

KÖZGAZDASÁG

Országos mintavásár Kolozsváron

Bemutatják Erdély és Bánság ipari fejlődését

(Cluj-Kolozsvár, június 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szeptember havában Kolozsváron megtartandó mintavásárra megkezdődtek az előkészítő munkálatok. A kormány teljes egészében átlátta a Kolozsváron megtartandó mintavásár jelentőségét és úgy intézkedett, hogy az ezidei országos mintavásár a kolozsvári kamara útján rendeztesse. Erdély és Bánát ipari fejlettsége és az egész ország példátlanul felleandult industrializálódása lehetővé teszi és szükségképpen megkívánja, hogy a termelő üzemek Kolozsváron mutassák be produktumaikat. A kolozsvári mintavásár eltér a szokásos mintavásároktól irányvonalától és főként a fogyasztó piacok megszervezését tűzte ki irányító eszméül. Ez annál is inkább helyénvaló, mert Romániában a fogyasztó piacok szervezése mélyen elmaradt a produkció mögött. Hivatás vár a kolozsvári mintavásárra külkereskedelmi szempontból is. A mintavásárra kerülő ipari termékek a következő csoportosításban fognak elhelyeztetni:

Vas- és fémárúk. Gépek, villamoskészülékek, közlekedési eszközök. Kő, üveg, porcellánipari és kerámiai termékek. Építési anyagok és felszerelések. Faárúk és faipari cikkek. Bőr, papírárúk és nyomdatermékek. Luxuscikkek és ékszerárúk. Fonott és szövött áruk. Kárpított munkák, szőrme és ruházati cikkek, díszműárúk. Élelmezési és élvezeti cikkek. Vegyszeti cikkek. Háziipari és iparművészeti cikkek. Mezőgazdasági gépek és mezőgazdasági ipari termékek.

Ezen csoportokon belül a szakszerű elrendezés lesz az irányadó. Tekintélyes helyet biztosít a mintavásár a kézműipari cikkek felsorakoztatására is.

A mintavásár vezetősége gondoskodni fog arról is, hogy a mintavásár ideje alatt szakmai kongresszusok tartassanak és a munkaadói testületek közgyűlései, igazgatósági ülései a mintavásár napjaira tűzessenek ki. A kormány a mintavásár részére az összes szállítási és utazási kedvezményeket biztosította.

Átmeneti jellegű a munkásbiztosítópénztárak autonómiája

Parlament elé kerül a javaslat

Cluj-Kolozsvár, június 10. Amint megirtuk, a munkaadók és munkások képviselői a bukaresti munkaügyi minisztériumban közös értekezletet tartottak a munkásbiztosító pénztárak autonómiájának visszaállítására érdekében. Az értekezlet kevés pozitív eredménnyel végződött, mert a kormányjavaslat csak félig biztosította a munkásbiztosító pénztárak autonómiájának visszaállítását. Chirulescu miniszter szerint a kormányjavaslat csak átmeneti jellegű lesz és a munkaügyi minisztériumban egy másik javaslaton dolgoznak, mely szélesebb keretek között biztosítja a pénztárak autonómiáját. Ennek az ígéretnek megvalósulása reményében a munkások és munkaadók delegáltjai hozzájárultak ahhoz, hogy a kerületi munkásbiztosító pénztárak irányítását egy, a munkások és a munkáltatók által megválasztott bizottság végezze. A hivatalnokok kinevezése azonban továbbra is a kormány által történik. Mindenesetre már az is jelentős eredmény, hogy a munkásoknak és munkaadóknak ezentúl betekintésük lesz a munkásbiztosító pénztárak adminisztrációjába és ellenőrizhetik azt, hogy a munkásbiztosító pénztárak pénze milyen célokra lesz fordítva.

Az értekezlet legkonkrétabb eredménye a balesetbiztosítások és rokkantsági nyugdíjak összegének a mai lehetetlenül minimális összegeknek negyvenszereséig való felemelése volt. Ugy a munkásbiztosító pénztárak autonómiájáról, mint a baleset- és rokkantsági nyugdíjak felemeléséről szóló törvényjavaslat legközelebb a parlament elé kerül és remélhető, hogy az rövidesen törvényerőre is emelkedik.

¶ A kormány külföldi kölcsönt akar felvenni. Bukarestből jelentik: Kormánykörökben nyert értesülés szerint a bányatörvény megszavazása után a kormány újabb tárgyalásokat kezd nagy külföldi kölcsön felvétele ügyében.

¶ Négy és félmillió alaptőke — három és félmillió bankamat. Az iparfelügyelőségeken most folyik az erdélyi nagy- és középipar statisztikai adatainak összeállítását. Ezeknek alapján a kolozsvári iparfelügyelőségen azt az információt nyertük, hogy egész Erdélyben az ipari termelés a legszomorubb stagnáció képét mutatja. A stagnáció számos más okai között szerepel a magas bankkamatláb is. Így például egy szamosújvári gyár, amely négy és félmillió alaptőkével dolgozik, a múlt évben egy kolozsvári banknak három és félmilliót fizetett ki bankamatként.

¶ Szabad-e szénzondákat kivinni? Az aradi Kuffer Károly és Fia cég kérvényt nyújtott be a pénzügyminisztériumhoz, melyben Brádon, Jiboton és Nagybárodon lévő a széntermeléshez szükséges szondáinak Magyarországra való kiszállítási lehetőségét kérte. A miniszter az engedélyezési ügyében még nem foglalt állást. A kérvényt véleményezés végett a bányafelügyelőséghez küldte át.

rab új részvény kibocsátása által a részvénytőkét 20 millió lejről 35 millió lejre emelik fel. Az új kibocsátású részvényekből a bank 48.000 darabot az eddigi részvényeseknek ajánl fel, amennyiben azok román állampolgárok, mégpedig öt darab régi részvényre három darab új részvényt, darabonként 430 lejes árfolyamon.

¶ Uj gyáralapítási terv. Temesvárról jelentik: A németországi „IKE”-gyár érdekltségében új üzem van alakulóban Temesvárott. Az új vállalkozás különféle osztályokból fog állani: villamos forrasztó-, zománczó-, rézbevonó-, nikkelező- és szerelő-osztályokból. A letelepedésre megtörtént minden előkészület, úgy hogy 1925 február elsején a gyár megkezdí működését.

¶ A románok és jugoszlávok már több mint hárommillió frankkal tartoznak az osztrák államvasúttársaságnak. Bécsből jelentik: Az államvasutak társaság közgyűlésén Steighardt titkos tanácsos közölte, hogy Ausztria és Csehszlovákia teljes mértékben eleget tesz a társasággal szemben fennálló kötelezettségeinek, Magyarország pedig eleget tesz folyó kötelezettségeinek és csak a háború alatt felmerült összegekkel van hátrálékban. Ezzel szemben Románia és Jugoszlávia egyszerűen szabotálja a békeszerződésben rájuk rótt kötelezettséget. A jugoszláv és román annuitások egyedül meghaladják a hárommillió francia frankot.

¶ Tiltakoznak a vállalatok a kormánybiztosok kiküldése ellen. Temesvárról jelentik, hogy a bánági gyáriparosok szövetsége június 6-án rendkívüli gyűlést hívott össze, amelyben egyhangú tiltakozás hangzott el a kormány azon intézkedése ellen, hogy egyes részvénytársaságok ellenőrzésére kormánybiztosokat küldött ki. Mint értesültünk, hasonló állásfoglalásra készül a Nagyiparosok és Munkaadók Szövetsége. Várható, hogy az Ujir is hasonló akcióba kezd.

¶ A bécsi Lombard és Escomptbank összeomlása. Bécsből jelentik: A Lombard és Escomptbank összeomlása a bécsi börzén élesen érezteti hatását. A papírok megítélése igen kedvezőtlen. A bank papirjai iránt a legutóbbi börzenapon igen élénk tartózkodás volt észlelhető, míg a kínálat erős volt. A bank igazgatóját, Heinrich Bronnert pénteken a pszichiatriai klinikáról a fogház kórházába szállították át.

¶ Szabaddá tették a nyersolaj behozatalát. A kereskedelmi és iparügyi minisztérium értesítette a CFR-t, hogy a külföldi nyersolaj behozatalát belföldi finomítás céljaira engedélyezte a következő feltételek mellett: a) Az u. n. fehér gyártmányok, melyeket belföldön dolgoznak fel, vámmenteséget élveznek a kivételnél. b) Azok a speciális olajtermékek, melyekre az államnak szüksége van és melyeket eddig külföldről hoztak be, az államnak adandók át, még pedig 10 százalékkal a behozatali áron alól. c) A nyert pakura belső fogyasztás céljaira szolgál. d) A nyersolaj behozatalát külön kell kérelmezni a minisztériumtól.

¶ Egy temesvári bank tőkeemelése. Mint Temesvárról jelentik, a Temesvári Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság pénzügyminiszteri engedély alapján jogot nyert arra, hogy részvénytőkét felemelje. Az intézetnek folyó hó 7-én tartott igazgatósági ülésén elhatározták, hogy 60.000 da-

Uj Junius Uj

Schvill és Miliom-ráznak stb.

17-én

nyilik meg

LANDESMANN JENO

„LA CORSO“

női-divat áruháza.

Cluj, piata Unirei 17.

Áruim az én áraim!

stb. stb.

Divat-zenpir és ruhavásáron Uj Uj

Női és férfi divat szövetek stb.

A mai alakultak emelkedésé között külf. áruk így magyar kor svájci frank 11-80, dol olasz líra

Zürich Newyork 5 Prága 166 karest 242

¶ Uj következő illetékek m taknál 25 egész évre mellett dar 60 bani halak 30 gáló növény ként. Gör sertés min darabonkér tésus kiv radék 35 kg.-ként. Vaj 25 le

¶ Uj és Tordai delkezesek

Urugu Legyözte Hol

Huszo a párisi világbajnok bukkant volt a titl Uruguay mig ellen bet kellett lenfelek e

Az olí előt kerl lényben y svájciakk eleinte m mar fölény lövi az el követ, ez labda ál kapus mi lyes lefut szerencse. lényben, nélkül. I a fáradt ér el.

A dor és Hollan svédek győztek. Ezek ság sorre 3. Svédor

a jóképe Universita szenvedett zett. Az U szép lövés vára egy legjobb en A kol

eldöntetle gólját Ma a Törökvé 4:0 (2:0

EGÉSZ ZONGO

A mai valutapiac

A mai forgalomban meglehetősen szilárd árak alakultak ki. Zürichen kívül az összes piacok a lej emelkedését eszkomptálják. Igen erős kereslet mutatkozott külföldi valutákban. Élénk forgalom mellett az árak így alakultak: Osztrák korona 307-310, magyar korona 420-430, cseh korona 672-677, svájci frank 40.70-40.50, francia frank 11.70-11.80, dollár 231-232, font sterling 980-1000, olasz lira 10.15-10.20.

Valutapiac június 10-én:

Zürichi zárlat: Berliu 130, Amsterdam 2127/8, Newyork 569.25, London 2451, Páris 2857.25, Prága 1660, Budapest 61, Belgrád 687.50, Bukarest 242.50, Varsó 109, Bécs 80.10.

Uj kiviteli illetékek. A minisztérium a következő cikkek kivitelét engedélyezte az alanti illetékek mellett: élőszárnyasoknál 15 lej, vágottaknál 25 lej kilogramonként. A tojás kivitelét egész évre engedélyezték 1.50 lej kiviteli illeték mellett darabonként. A burgonya kiviteli illetéke 60 bani kilogramonként. Halkonzervek, füstölt halak 30 lej kilogramonként. Fogyasztásra szolgáló növényi zsírok és olajok 30.000 lej vagononként. Görög sajt, kemény 45 lej kg.-ként. Élő sertés minden külön engedély nélkül exportálható darabonként 1500 lej kiviteli illeték mellett. Sertés-hus kiviteli illetéke 25 lej kg.-ként. Sertészsír 35 lej kg.-ként. Finom műsajtok 45 lej kg.-ként. Kondenzált és portej 40 lej kg.-ként. Vaj 25 lej kg.-ként.

Uj működési engedély. Az Első Eledsi és Tordai Mészégető R. T. a nacionalizálási rendelkezések alapján elnyerte a működési engedélyt.

SPORT

Uruguay a labdarugás világbajnoka

Legyőzte 3:0 arányban Svájcot. Svédország-Hollandia 2:1. Az ATE Kolozsváron

Huszonkét nemzet közül Uruguay csapata a párisi olimpiászon megnyerte a labdarugás világbajnokságát. Uruguay teljesen ismeretlenül bukkant fel, de spanyolországi győzelme óta ő volt a titkos favorit. A szerencse is kedvezett Uruguaynak, mert könnyen jutott a döntőbe, míg ellenfelének Svájcnak két mérkőzéssel többet kellett játszania és hozzá a legerősebb ellenfelek ellen.

Az olimpiai futballtorna döntője 60.000 néző előtt került eldöntésre. Uruguay csapata főlényben volt az eddigi mérkőzésektől fáradt svájciakkal szemben. A mérkőzést Svájc kezdi, eleinte mezőnyjáték folyik, de Uruguay csakhamar fölénybe kerül és a 8. percben 10 méterről lövi az első gólt, amelyet rövidesen újabb gól követ, ezt azonban a bíró érvényteleníti. A labda állandóan a svájci térfelen van, de a kapus mindent véd. Svájcnak is több van veszélyes lefutása, de Abegglen lövéseit nem kíséri szerencse. A második féldő elején Svájc főlényben, két kornert is szerez, de eredmény nélkül. Lassan újból Uruguay jön frontba és a fáradt svájci védelem hibájából még két gólt ér el.

A döntő előtt került eldöntésre Svédország és Hollandia játéka a harmadik helyért. A svédek fölényesen játszva 2:1 arányban győztek.

Ezek szerint az olimpiai labdarugó bajnokság sorrendje a következő: 1. Uruguay, 2. Svájc, 3. Svédország, 4. Hollandia.

Kolozsváron

A jóképességű ATE vendégszerepelt. Vasárnap az Universitateától 3:2 (0:0) arányban vereséget szenvedett, hétfőn a Victoriával eldöntetlenül végzett. Az Universitatea góljai közül különösen Guga szép lövése tetszett. Nagy Lajos bíró az ATE javára egy nyílt tizenegyest nem ítelt meg. Az ATE legjobb embere Puskás és Gencsi volt.

A kolozsvári csapatok közül a KAC

Nagyváradon

eldöntetlenül végzett a NAC-cal (1:1). A KAC gólját Major, a NAC-ét Ströck II. rugta. Hétfőn a Törekvés volt a KAC ellenfele. A fáradt KAC 4:0 (2:0) arányban vereséget szenvedett.

A KKASE

Brassóban

vendégszerepelt. Első nap 2:1 (1:1) arányban vereséget szenvedett a Brasoviától, hétfőn 3:1 (2:1) arányban legyőzte a BCFR-t.

Temesváron

a bécsi Florisdorfer nem jött le, helyette a Kinizsi az Unireaval 4:2 (3:1) arányban mérkőzött.

Aradon

az AAC huszonöt éves jubileumát ünnepelték. Jubileumi eredmények: TAC-AAC 2:1 (0:0), Gloria CFR-VSC 0:0. Hétfőn Gloria-CFR-AAC 2:1 (1:1); TAC-VSC 2:1 (1:1).

Egyéb eredmények: Tordai Törekvés-Vasutездred (Bucuresti) 3:1. Academia-TSC 2:1 (1:1). Univ.-KMTE komb. 1:0 (0:0). Univ. II-Hagg. II. 1:1 (1:0).

SZÍNHÁZ MŰVÉSZET

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

Szerda: Kék postakocsi (Operette újdonás) 5-ödször. Bérletszűnetben, sorozatszám 424. Csütörtök: Rigoletto (Elena Drogulescu, Grigore Theodorescu és Kőszegi Margit vendégjátékával. Napi bérlet 144. szám, C. sorozatszám: 425.) Péntek: Kisértetek szonátája. (Premiére. Az irodalmi munkás-cyklus estéje. Rendes helyárrakkal. Napi bérlet 145. szám, A. Sorozatszám: 426.) Szombat d. u. A hárem. (Újdonás) 3-adszor. Mérsékelt helyárrakkal. Sorozatszám: 427. Szombat este: Pillangó kisasszony. (Rodrigo Athanasiu asszony vendégjátékával. Napi bérlet, 146. szám B. Sorozatszám: 428.)

NYILTTÉR

A Kereskedelmi és Iparbank Bistrita újólag felkéri részvényesét, hogy a birtokukban lévő 1907 évi kibocsátású K. 100-/Lei 50-/ n. é. részvényeiket 1924 július 15-ig intézcükünkhöz becserelés végett annál is inkább beküldjék, mivel ellenesetben részvényeik törvényes uton megsemmisíttetnek.

Ha művészi kivitelű

Butort, zongorát
 Marosvásárheiyre SZÉKELY ÉS RÉTI
 ERDÉLYRESZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. Butortermelt sztalosok farnárszűk gjeiteiket legolcsóbban itt szerezhetik be

RÓTH cipősz
 GLUJ, Str. St. O. Iosit
 volt Szép-utea

SUCHARD
 CSOKOLÁDÉ
 HÁZTARTÁSRA ÉS NYERS EVÉSRE.

Prima bácskai kender
 Kapható: Havas Dezső Timisoara

Modern üvegesiszolda és tüköráruggár
PÉCHY ÉS TÁRSA
 ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD), STR. SAGUNA (KAPUCINUS-U.) 20
 Készíti a legszebb tüköröket és butor-üvegeket minden Ujrafoncsorozás méretben és Ujrafoncsorozás mennyiségben! Kérjen árajánlatot

164-1924. szám

Árverési hirdetés

Az oradea-marei orth. izr. hitközség rituális fürdőjét folyó évi július hó 1-től számított egy esetleg három évre bérbeadni óhajtja.

A bérleti feltételek a hitközség irodájában meg tudhatók. Ajánlatok legkésőbb június hó 20-ig beadandók.

Oradea-Mare, 1924 június 1.

Az oradea-marei orth. izr. hitközség Elnöksége

Dr. Rác szanatórium és gyógyfürdőintézet Nagyvárad

Strada Pr. Carol 7.

Vizgyógykurák, szénsavas, villany- és hő-fényfürdők.

Beléző gyógymódok, idegesek, gyengeségi állapotok, fej-, szív-, gyomor-, bél-, vese- stb. beteggek gyógyítása. Hízó- és fogyókurák. Szobák penzióval.

Karlsbadból közvetlen importált

porcellán és Steingut-edények

éttermi-, kávéházi- és háztartási felszerelések, csiszolt préselt és fuvott üvegaruk, lámpaárak, demyohn, gyógyszer és befőttesüvegek legelőnyösebben beszerezhetők:

Ausländer Lajosnál Cluj
 Piața M. Viteazul (volt Széchenyi-tér) 39. Telefon 954

Önmaga ellen vét, ha nem Nagy és Szilágyi-

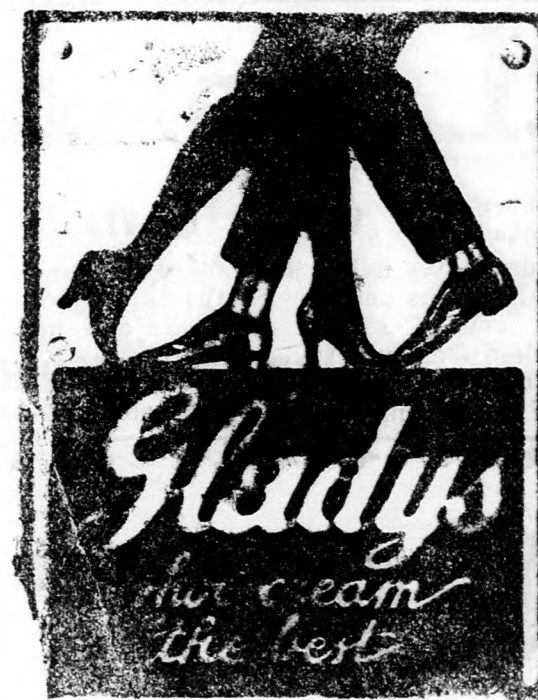
nál festeti és tisztítja ruháját. Cluj, gyár Strada Barittu (volt Malom-utca) 4. Felvételi helyek: Kosuth Lajos-utca 36. és Galamb-utca 23. szám alatt

MEGÉRKEZTEK

a pehely-nyulször-könnyü kalapok

DRBJA LEI 120.-

Weisz Siegfried kalap- és uridivatáruháza Cluj, Calea Reg. Ferdinand 6.

Az előkelő világ cipőkrémje!

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3.-, vastag betűvel 6.- lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Állástkeresőknek 30% kedvezmény

Három tagu orth. zsidó családhoz falura, fiatal vagy középkorú házvezetőnő kerestetik, ki a háztartás minden ágában járatos. Eddigi foglalkozás és fizetési igények közlése alábbi címre kéretnek, hol személyesen is lehet érdeklődni. Salamon, Cluj, Str. Bucovina (volt Kiss-utca) 30. 7346

Lelépéssel butornélküli szoba, onyhás lakást keresek. Értekezni „Gratis Kurir”-nál d. e. 10-12-ig a Minorita-utcában.

Amerikából hazajött hűgomat férjhez adnám. 30-36 éves urak irjanak „Komoly” jelgére a kiadóba. 7375

Keresünk önálló, abszolút perfect, gyors- és gépirni tudó német-magyar levelezőt. Terményszakmában jártas, valamint románul tudó előnyben részesül. Jakober & Cie, Satumare. 7344

Héber pedagógiumot végzett fiatalember vállal héber és egyéb tanítást ebéd-vacsora koszt ellenében. Cím a kiadóban. 7343

Helybeli régi kereskedő 3 tagu családdal keres 1-2 szoba konyhás és mellékhelyiségekkel bíró egészséges lakást belvárosban. Magas bért fizet. Volt „Corvina” Landeszmann, Fötér 17. 7342

5000 drb 3-4-es varrású prima cirokseprű, keményfa nyéllel eladó. Farkas és Tsai cegnél, Salontamare. 7340

Perzsa és szmirna szőnyeg jutányos áron kapható és megrendelhető bármily méretben a

Covoara- nál Cluj, Strada Londrei (Hosszu-utca) 26. Kérjen árajánlatot. 1670

Orvosi és fogorvosi műszer és berendezési tárgyak eladók, Fötér 12, I. 24.

Több évi gyakorlattal bíró könyvelő perfect német, magyar, román levelező, állást keres. Leveleket „Ambició” jelgére a kiadóba kér.

Perfect gyors- és gépirnőt keresünk azonnali belépésre. Ajánlatok az Uj Kelet kiadóhivatalába nyujtandók be.

Hosszu irodai gyakorlattal kettős könyvvitelben teljes jártassággal és három nyelvet bíró kiváló irodai munkaerő június 15-ére megfelelő állást keres. Megkeresések „Pontos” jelgére a kiadóhivatalába kéretnek. 7336

Magyar, német, román gép és gyorsíró jó fizetéssel felvétetik. Cím a Zsidó Nemzeti Szövetségben C. Reg. Ferdinand 48. 7334

Keresek megvételre a belvárosban, vagy belvároshoz közel kétszobakonyhás csinos és modern, vétel esetén elfoglalható házastelket. — Értekezni a „Gratis Kurir”-nál, Minorita-u., d. e. 10-13-ig.

Ortodox kóser házikoszt kapható özv. Deutschnénál Postakert u. 7.

Diófa háló olcsón sürgősen eladó, Székelyné, Széchenyi-tér 39. Ugyanott perfect ingaszabót keres, kivel esetleg társulna.

A zsidó menzának szüksége van két kiszolgáló kisasszonyra. Értekezni lehet, a Biasini szállodában levő menzairódaiban.

אני מבקש שיתר בתור או עליו כל בני אדם אשר לא יודעו לשלוח דודע נון ולנחה בניית אשר יעלה לקבל פה משרה אצל עדה גדולה אשר תאמץ אש אשר אלה לו יועז לתיאקצין מחעלה חזית ומשם יקבל מראה מקום אה ופיה.

Állami tanár levelezne intelligens jómódu zsidó-lánnyal esetleg szüleinél vakációra alkalmazást vállalna. Teljes című leveleket „Diszkreció” jelgére a kiadóba kér. 7331

NAGYBAN gyermekjátékokat, kötött és díszműárakat legjobb KICSIBEN

Eisenstädter Fülöp és Társa cégnél vásárol Cluj,

Strada Regina Maria 13.
Gyermekkocsik és kofferárak teljes kiárúsítása

Vágott és vágatlan tűzifát

vagon, 6l- és mázsátételekben, ugyazintén
meszet, cementet és gipszet
legolcsóbban szállít a
Calcit Művek R.-T. Cluj
Str. Dragalina (v. Fellegvári-ut) 9. Telefon interurban 11-06
Egy m³ oltott mész 400 lej

A tavaszi divat legszebb anyagai nagy választékban megérkeztek

Köpeny-,
costüm-, ruha-
anyagok. Mintás maroquen
jumperre, sálra, kalapokra.
Elsőrendű minőségek
Gyári
árak

Grünwald és Steiner

női divatkülönlegességek áruháza
Cluj, Piata Unirii No. 12. Telefonszám 9-61

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár

Cluj, Calca Regele Ferdinand 19. szám
Telefon interurban 3-13 * Sürgöny: Javaro, Cluj

Ékszerárugyártás, nagykereskedés

Fogézzati arany és tőrrezzati * Arany, szűrt és platinszeváltásai

Kiencle és Schwarzwaldi órákban, valamint kinacczsi tárgyakkban nagy lerakat.

Osak vízszintelárúsítóknak!

LÁDAGYÁR

Mindenféle ládákat és fadobozókat összeszegezést és szűszedeti részekben megrendelésre azonnali készlettel szállít a legolcsóbb napsi áron

Sajovics és Lebovits fakeskedés és ládagyár
Cluj, Strada Cernuzi (volt Kajántói-ut) 1 szám

Zsák ~ Ponyva

Vétel! Eladás

Kölcsönintézet, javítóműhely

Albala Izsó Timisoara

II., Piata Traian 2. szám. Sürgönycím: Albala Timisoara-Fabrica Interurban telefon 60

FRANCIA HAJÓZÁSI TARSASÁG

Direkt vonalak — átszállás nélkül

Constanța

direkt

Newyork

Constanța-Jaffa-Marseille

Constanța-Délamerika

Constanța-Canada

Felvilágosításokért és jegyek iránt érdeklődni lehet „Sarnia” Pasagiul Comedia, Bukarest és a „Reclama” Cluj Rador

Bádogosok és fémmegmunkáló iparosok figyelmébe!

Fémnyomó munkálatokat elvállal

Hitelesített tirmétekek, jégsekretyek gyártása

GRÜNWALD JAKAB

bádogárúzem, Cluj-Kolozsvár, Piata M. Viteazul (Széchenyi-t.) 13

Használjunk kizárólag PLANTOL

legjobb növényzslirt, mert ez tiszta, egészséges és kiadós!

Főtisztelendő Fuchs Benjámín nagyváradi főrabbi felügyelete alatt készült, szigoruan ortodox rituális előírás szerint.

Képviselet: HIENZ VILMOS Cluj

Havre—New-York

Gyorspostajaratok

Kanada—Kuba—Mexikó—New-Orleans

Haiti—Antillák—Északafrika felé

Felvilágosításokat nyujt:

SOC. „SARNIA”

Pasagiul Comedia BUCURESTI

és „RECLAMA” CLUJ

Rador 902

„Löbolín”

japán email és padlólack a vezető márka.

Minden egyes doboz jó minőségért garanciát vállalok. Zinkweis peterswaldi, firmás Ia, korong, mázoló, vonalzó író ecetek a legjobb minőségben és olcsó árak mel.

lett beszerezhetők: **Ignatie Nussbacher** festéküzletében, Cal. Reg. Ferdinand 65. Telefon 244

Govora fürdő

A kénes és jódtartalmu vizéről hírneves

Hotel Palace

modern kényelemmel berendezve. Gyógyvizet házi fürdő. Étterem. Az 1. és 3. számú hotelek a társaság kezelésében vannak. Kies villák. Változatos szórakozás, hangverseny, sport, kirándulás. A hotelben és étteremben maximális árak vannak. Junius hónapban 30%-os kedvezmény. Információt ad: Hotel Palace, Govora, judet. Mehedinti.

Elektro-, radio- és mechanoterápia. Hydroelektikus fényfürdők és szénsavas fürdők. Inhaláció, pulverizáció, ugyazintén pneumatikus kamarák.

Maximális árak!

Eredeti „Klingerit” minden méretben kapható Grossmann Jenő Nagyvárad

Baross-utca 10. Sürgönycím Grossmann. Telefonsz. 6-86

Kiadóhivatal: az „Ambició”-nál R.-T. Eisenstädter Cluj, Str. Regina Maria 13. (volt Kiss-utca) 10. szám

szereke...
HIVATAL...
Az El...
colkodik e...
a lehata...
masabb u...
átteszi eg...
szerű, szű...
Az óshajj...
gasságaból...
nétköznap...
kus alak...
szívében...
sójajtsa...
badulás é...
sz a férfi...
nelmi tén...
az utóbbi...
tak utjába...
világ ism...
állapotát...
engesztele...
vissza me...
a szeretet...
zárkózás...
állították...
Nem t...
férfi, aki...
termeiből...
társaság el...
ravasz fon...
addig, am...
rete el ne...
óta várt b...
ernek utj...
asztalától...
nem szegél...
len elvált...
elnök, min...
tikai pály...
kereit min...
szerezte. A...
től duzzad...
rájött arra...
ban vajmi...
tista elvek...
vek voltak...
hagyta ne...
lassankint...
és merész...
csakugyan...
női széké...
egy európi...
bairól jobb...
szabadságn...
lenebb ell...
Millerand...
lalkozott a...
jóelőre me...
alatta az...
mulott, ho...
valószulha...
mámor láz...
az az ut, a...
ciaország...
nem méltó...
századon k...
póját diktá...
A meg...
hogy akot...
litása, mer...
téve változ...
Nem tudj...
ellenes vol...
azt állítja...
az elnökn...
bad politiz...
ezáltal ő sz...
még akkor...
alakulást...
forradalmi...
látta, hogy...
akadály...
a